

Ministerie van Economische Zaken

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA DEN HAAG

**Directoraat-generaal Agro en
Natuur**

Directie Europees Landbouw- en
Visserijbeleid en
Voedselzekerheid

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres

Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr

00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/ez

Datum 12 mei 2017

Betreft Geannoteerde agenda informele Landbouwraad van 21 tot 23 mei 2017

Ons kenmerk

DGAN-ELVW / 17067224

Geachte Voorzitter,

Met deze brief informeer ik u over de agenda van de informele Landbouwraad die van 21 tot en met 23 mei aanstaande plaatsvindt in Valletta, Malta. Het onderwerp van de informele Landbouwraad is 'Klimaatverandering en waterbeschikbaarheid: nieuwe uitdagingen voor de landbouw'.

Droogte is een belangrijk thema voor zowel Malta als de andere Mediterrane landen. Met deze bespreking neemt Malta een volgende stap in de bespreking van dit thema, in navolging van de G20-bijeenkomst in Berlijn op 22 januari jl. (Kamerstuk 21 501-32, nr. 993).

Tijdens de informele Landbouwraad zal over dit thema van gedachten worden gewisseld aan de hand van enkele vragen. Zo zullen we spreken over mogelijke beleidsinitiatieven op gebied van onderzoek en innovatie om de weerbaarheid van de landbouw tegen klimaatverandering te vergroten. De verwachting is dat watertekorten, -overlast en verzilting door klimaatverandering een steeds groter risico worden voor de landbouw. Het voorzitterschap geeft daarbij aan dat de diversiteit in situaties en belangen een balans in subsidiariteit vergt. Deze mening deel ik. Voor de Nederlandse landbouw is wateroverlast in het licht van klimaatverandering het belangrijkste waterthema, hoewel ook verzilting en watertekorten aandachtspunten vormen. We zullen te maken krijgen met hogere temperaturen, meer extreem weer, drogere zomers en een stijgende zeespiegel. De stijging van de temperatuur geeft de Noordwest-Europese landbouw - inclusief Nederland - echter ook een comparatief voordeel ten opzichte van zuidelijker en oostelijker gelegen lidstaten.

Om op langere termijn in staat te zijn de wereldbevolking op duurzame wijze te voeden is daarnaast een omslag naar klimaatslimme landbouw nodig. Ik zal in de Raad de noodzaak van een weerbaar landbouwsysteem, en de bijdrage die onderzoek en innovatie hieraan kunnen leveren, benadrukken. Zo zullen met de verschuivende klimaatzones andere teeltmethodes en andere gewassen en rassen gebruikt kunnen worden. Ook kunnen waterefficiëntere teelttechnieken, precisielandbouw en beter bodembeheer een bijdrage leveren aan klimaatadaptatie.

Andere discussievragen gaan over de mate waarin de huidige instrumenten in het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) volstaan, gezien de verhoogde kwetsbaarheid van de agrarische sector in het licht van klimaatverandering. Het voorzitterschap stelt dat agrariërs zelf in actie moeten komen om zich te weren tegen de risico's van klimaatverandering, maar dat dit in sommige regio's onvoldoende zal zijn. Enkele opties die worden genoemd die agrariërs hierin kunnen ondersteunen zijn risicobeheersinstrumenten, verzekeringen, financiële instrumenten en diversificatie.

Vanwege de toenemende productierisico's die worden veroorzaakt door klimaatverandering zal het voor een landbouwer inderdaad steeds belangrijker worden om bewust en actief risicobeheerstrategieën op te nemen in zijn of haar bedrijfsvoering. Dit vind ik primair de verantwoordelijkheid van de landbouwer. Het GLB kan hierin wel ondersteunend zijn. Zo ondersteun ik binnen het Plattelandsontwikkelingsprogramma (POP3) de Brede Weersverzekering, die momenteel met partners wordt geëvalueerd, en adaptatiemaatregelen om waterkwaliteit en -kwantiteit te verbeteren. Ook vindt er een literatuuronderzoek plaats naar de verschillende beheermaatregelen die agrariërs op hun bedrijf kunnen nemen om hun risico op de gevolgen van klimaatverandering te beperken. Ik vind het hierbij van belang dat de inzet op risicobeheer op bedrijfs-, sector-, Rijks- en regionaal niveau in samenhang plaatsvindt. Zoals ik heb aangegeven in de beantwoording van de schriftelijke vragen van uw Kamer over de consultatie over het nieuwe GLB (Kamerstuk 28 625, nr. 243), ben ik van mening dat het GLB nog beter zou kunnen worden ingezet om te faciliteren bij de ontwikkeling en het gebruik van risicobeheersinstrumenten om de risico's van klimaatverandering te beperken.

Ook zou ik graag zien dat in het nieuwe GLB directe betalingen worden omgevormd naar de ondersteuning van maatschappelijke diensten die de landbouw kan leveren, waaronder op gebied van klimaat. De agrarische sector, die verantwoordelijk is voor ongeveer 10% van de uitstoot van broeikasgassen in de EU, draagt niet alleen bij aan het klimaatprobleem, maar is ook van groot belang voor de oplossing van het probleem door klimaatslim landbouwbeleid. Klimaatslim landbouwbeleid kan op de terreinen voedselzekerheid, klimaatadaptatie en klimaatmitigatie van de agrarische sector een belangrijke bijdrage leveren aan het verwezenlijken van dat deel van de doelstellingen, waarvoor de EU aan de lat staat.

Tot slot zal ik tijdens de vergadering benoemen dat voor Nederland, in het kader van duurzaam gebruik van water voor de landbouw, naast waterkwantiteit vooral ook waterkwaliteit een belangrijk beleidsdoel is.

(w.g.) Martijn van Dam
Staatssecretaris van Economische Zaken